

getuigd, dat al deze landschappen, zoo onontbeerlijk voor kunst en wetenschap, voor hogere recreatie, voor harmonisch opgroeien van de jeugd, veranderd zijn in cultuursteppe en houtakkers.

Hoe pregnant deze uitdrukking ook moge zijn, ik heb haar altijd onaangenaam gevonden en vooral in deze dagen mogen wij haar zelfs ondankbaar noemen. Wij voelen toch wel de behoefte aan boter, melk en kaas, vleesch, aardappelen en groente, linnen, wol en hout en nog zoo enkele onontbeerlijkheden. En bij onze vasten wil om toch bruikbare hoeveelheden van onze woeste gronden ongeschonden en onschendbaar te behouden, slaan we een vriendelijk oog op onze cultuurlandschappen die toch ook, en wel meer dan men vermoedt of erkent, van groote waarde zijn voor Kunst en Wetenschap, voor hogere recreatie en voor harmonisch opgroeien van de jeugd.

Misschien is er uit landbouwkringen niet genoeg, en vooral niet duidelijk genoeg, getuigd van de majesteit en de gratie van onze akkers en weiden en de eigen schoonheid van elk gewas. Hebt ge op een stillen zonnigen Meimorgen wel de gouden nevel gezien boven de bloeiende roggevelen of op een Juli-avond de ondergaande zon weerspiegeld in de blinkende kafjes van de bloeiende haver? Van de bonte wei behoef ik gelukkig niets te zeggen, ook niet van de bloeiende bollenvelden en boomgaarden, Maar meer dergelijk moois vindt ge op de akkers nog in overvloed. Het moderne boschbedrijf zal ons wel doen zien, dat het gesmade productiebosch even goed een onovertreffelijk recreatiebosch kan zijn en gastvrijheid verleent aan heel wat leden van onze wilde Flora en Fauna; zelfs gelegenheid biedt voor de vestiging van zeer welkome gasten uit aangrenzend Europa. Ook zullen we de toeristen nog eens attent maken op de cultuurlandschappen. Zij kennen en waardeeren ze reeds in Zuid Limburg, den Achterhoek van Gelderland en Twente, met die gelukkige afwisseling van beemd en beek en bosch en akker.

Maar ook die schoonheid wordt bedreigd en dubbel ongerust maakt men zich over de nieuwe cultuurlandschappen, ontstaan door ontginning en inpoldering. Het is zaak, daarbij van het allereerste begin af richtlijnen vast te stellen voor de ontwikkeling van het toekomstig landschap, opdat de bevolking daar kan wonen met welbehagen en dat ieder, Nederlander en Vreemdeling, daar met plezier en profijt eens komt vertoeven.

Dit is een groote taak en vele wakkere geesten moeten daartoe samenwerken. Eigenlijk is het de taak van den Dienst van het Nationale Plan. Die kan daarvoor best wat hulp en steun gebruiken. De Contactcommissie heeft dan ook al sinds eenigen tijd de hand aan de ploeg geslagen en een paar nijvere werkgroepen gevormd. Sommige van de bij de Contactcommissie aangesloten organisaties doen in onderlinge samenwerking hetzelfde en zoo bestaat er goede kans, dat onze achterkleinkinderen later over ons tevreden kunnen zijn. Het adres van de Contactcommissie voor Natuur- en Landschapsbescherming is Heerengracht 540, Amsterdam.

JAC. P. THIJSSÉ.

VAN GROEI EN BLOEI EN JAARGETIJD

Na de interessante verschijnselen ten gevolge van de temperatuurwisselingen in Februari en Maart krijgen wij in April en ook reeds in Maart te doen met de grilligheden van neerslag en droogte al of niet vergezeld van temperatuursprongen. Dat kan dan uitloopen op verrukkelijk lenteweer met een overdadige ontplooiing van planten- en dierenleven of op een troosteloos oponthoud en nog erger dingen. Dit jaar beginnen wij alvast met een tekort aan grondwater in de duinen en op andere hoge gronden. In vele jaren hebben wij niet zoo weinig neerslag gehad als in de afgelopen herfst en winter.

Een klassiek geval beleefden we in 1936. Van 19 tot 28 Maart was het toen heet en droog. Eerst was dat heel plezierig, maar op de hoge zandige gronden verloren de bovenste drie centimeter haast al hun vochtigheid. Veel jonge kiemplantjes konden dat niet bijbenen en veel zaden wachtten wijselijk met ontkiemen. Gelukkig kwam 30 Maart een „milde regen”. Stortbuien zouden noodlottig geweest zijn, maar nu was alles in orde en we waren met één sprong een maand vooruit. De waterwilgen, grijze wilgen bloeiden nog en kregen nu opeens gezelschap van de kruipwilgen, die anders liever een apartje hebben. De neuzen van de lelietjes-vandalen schoten twee, drie centimeter per etmaal omhoog, vertoonden al bloeitrossen en de kranten spraken van een Meiweek in Maart.

Doch 3 April was het weer mis, sterke daling van temperatuur, droge koude. De Aronskelken, die op het punt stonden van bloeien, vorderden van 2—9 April geen zier en de kikkers, die begonnen te paren trokken zich onthutst terug. Het werd al erger en erger en op 16 April begonnen zandverstuivingen een ernstig aanzien te krijgen. Gelukkig komt er dan spoedig regen en sneeuw en eenige mildheid. Alles marcheert weer. Lookraker, Gouwe, Koekoeksbloem haasten zich om toch op tijd hun strekking te voltooien en tot bloei te komen en op 28 April hervatten ook de kikkers hun normale bezigheden.

Dan komt een eerste week van Mei, zooals we die niet mooier hadden kunnen begeeren met temperaturen tot 18° C. Een Knikkende Vogelmelk staat te bloeien met tien groote witte sterren op één stengel. Deze Vogelmelken en ook de Wilde Hyacinthen zijn goede aanwijzers voor al of niet mooi weer. Als het guur is dan doen ze geen bloem open, maar in het tegenover-

gestelde geval openen ze twee, drie, vier nieuwe bloemen op één dag. Natuurlijk zijn ze dan gauw uitgebloeid. Maar dan kunt ge U nog een paar dagen troosten met de bewegingen van de vruchstelen.

JAC. P. THIJSSE.

VRAGEN EN KORTE MEDEDEELINGEN

Van den uitgever. Ter vermindering van dispositiekosten verzoeken wij U beleeft het abonnement voor de 49e Jaargang vóór 15 Mei 1944 te willen storten op onze Postgirorekening no. 15205 of op onze Gemeentegirorekening No. V 6482.

W. Versluys, Uitgevers Mij, Amsterdam.

De Koninginnepage. Met voldoening zag ik, dat Dr. Thijsse de verbreiding van deze prachtige dagvlinder in ons land tot onderwerp van een artikel maakte. Hij citeert hierin ook hetgeen ik er over meegedeeld heb in de Catalogus der Nederlandsche Macrolepidoptera, deel I, maar dat is al weer een jaar of acht geleden! Sinds die tijd hebben we een duidelijke, zij het dan misschien tijdelijke, uitbreiding van het areaal kunnen waarnemen. In het Gooi was de rups de laatste jaren heel gewoon, in Amsterdam zijn er verscheiden gevonden, in de omgeving van Rotterdam is de soort een geregelde verschijning geworden. Wat zijn associatie met plassen-gebieden betreft, verschillende exemplaren werden aan de rand van de Nieuwkoopse plassen gezien. Maar een echt dier van dergelijke terreinen is *machaon* toch niet geworden. D. Piet, die de plassen van Botshol, Ankeveen en Kortenhoef de laatste jaren geregeld en zeer nauwkeurig naar insecten onderzocht, vond er geen enkele Koninginnepage.

Deze uitbreiding van areaal (of toeneming in aantal bij andere soorten) staat niet op zichzelf. Een of andere oorzaak, die wel niet anders dan van klimatologische aard kan zijn, heeft de stand van sommige onzer dagvlinders opvallend gunstig beïnvloed. Ik zou bijv. kunnen wijzen op de gehakkelde aurelia (*Polygonia C. album*) en het landkaartje (*Araschnia levana*). Ik vermoed, dat de continentale winters, die we drie maal in successie genoten hebben, hieraan niet vreemd zijn. De vraag zal dan ook zijn, of *machaon* in staat zal zijn zijn gebiedsuitbreiding te handhaven, nu we weer tot meer normale Hollandsche winters zijn teruggekeerd.

Volledigheidshalve mag ik niet verzwijgen, dat we Zeeland in geen geval tot „het Westen van het land” mogen rekenen. Nu deze provincie de laatste jaren vlinderkundig beter bekend is geworden, kan er geen twijfel aan bestaan, of dit gebied behoort tot het veel gunstigere Zuiden met Noord-Brabant en Limburg. Ook de verbreiding van de Koninginnepage laat hieromtrent geen twijfel. Het dier kan op de Zeeuwsche akkers even gewoon zijn als op de Limburgsche. Het veel magerder Westen (wat de dagvlinders betreft) blijft beperkt tot Holland ten noorden van de groote rivieren en waarschijnlijk het westen van Friesland.

Amsterdam, 27.2.'44.

B. J. LEMPKE.

Late Argusvlinder. De door den heer Wilcke vermelde late Argusvlinder behoort tot de derde generatie, die bij ons alleen in bijzonder gunstige zomers voorkomt en dan van half September tot begin October kan vliegen. Door het zeer vroege voorjaar is het niet alleen deze soort, maar ook enkele andere gelukt het in 1943 tot 3 generaties te brengen. Zoo heeft een duidelijke herfstgeneratie van *Pieris brassicae* gevlogen in een aantal exemplaren als hier te lande vrijwel nooit voorkomt. Van het bonte zandoogje (*Pararge aegeria*) verscheen de derde vlucht reeds eind Augustus. Ook het gewone blauwtje, *Polyommatus icarus*, had in October nog een extra generatie. Al deze najaarsgeneraties zijn echter partieel. Slechts een klein deel ontwikkelt zich snel, de meerderheid verschijnt pas het volgende jaar.

Amsterdam, 27.2.'44.

B. J. LEMPKE.

IJsvogel. Even wil ik U schrijven, dat ik vorige Zondag (20 Febr.) midden in Den Haag, aan de Mauritskade, een IJsvogel gezien heb. Ik meen, dat men, nu de IJsvogel door de serie strenge winters, zooveel zeldzamer geworden is, wel geïntereiseerd is voor gegevens van het weer voorkomen van deze mooie vogel. Het toeval wil, dat ik vlak bij deze waarnemingsplaats ruim 25 jaar geleden, eenige winters ook geregeld de IJsvogel midden in de stad gezien heb bij het naar school gaan.

Eindhoven, 24.2.44.

H. BREMMER.

Koninginnepage. In het afgelopen jaar was ik werkzaam aan het Lab. van Zeeland's Proeftuin te Wilhelminadorp. Hier bracht ons de jeugd van allerlei rupsen en wel naast die van het Koolwitje wel het meest van Koninginnepage. Omstreeks September kregen wij er zoo veel, dat we ze haast niet meer aannamen. Al die rupsen waren op peen gevonden.

Het lijkt mij niet onmogelijk, dat er meer Koninginnepages in ons land zijn dan voor den oorlog, want de verbouw van peen is in de laatste jaren op allerlei plaatsen sterk toegenomen.

Leiden, 14.2.44.

C. J. VERHEY.

Dit is een van de vele berichten over de rupsen op peen. De andere kunnen we wegens plaats-